

Samen voor
de jeugd
Thema

SJS

Samenwerkende
Jeugdzorg Specialisten
Midden-Brabant

Fontys

Hogeschool Pedagogiek

WELKOM

Seksuele ontwikkeling
& opvoeding
22-03-2018

'AAN TAFEL'

Programma

- Opening
- Ervaringsverhaal- Jolanda Driessen
- Ervaringsverhaal ouders
- Seksuele ontwikkeling- Dilana
- Relatievorming en daten jongeren en jongvolwassenen met lvb- Dilana Schaafsma
- Sexting- Jesse Lapien
- Vragen

Ervaringsverhaal Jolanda Driessen

Ervaringsverhaal ouders

Dating en relatievorming bij mensen met een verstandelijke beperking

dr. Dilana Schaafsma

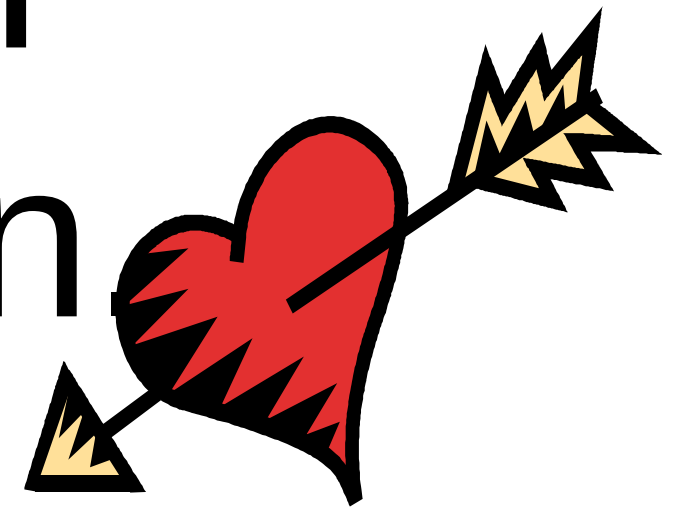
Associate lector

Lectoraat 'Opvoeden voor de toekomst' (lector: Maike Kooijmans)

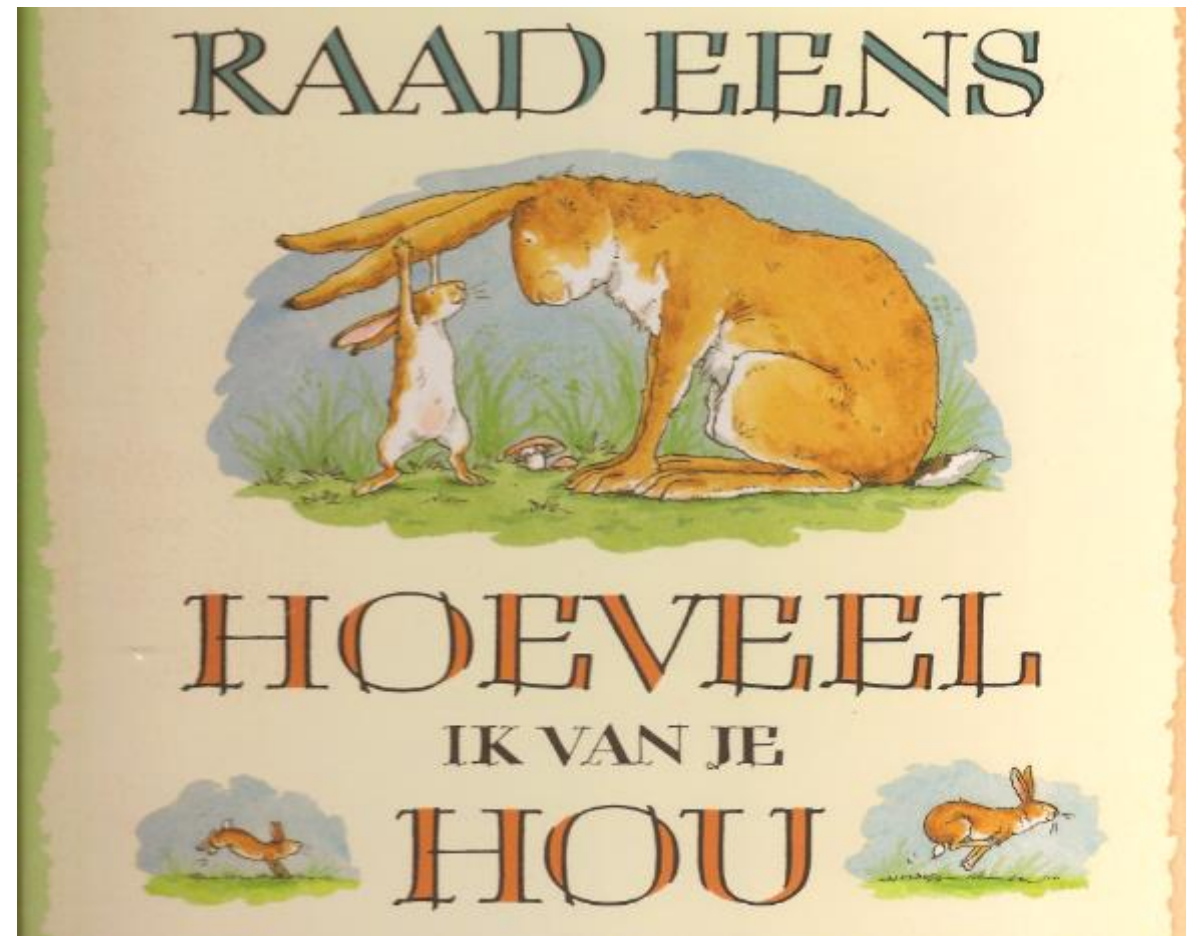
Fontys Hogeschool Pedagogiek

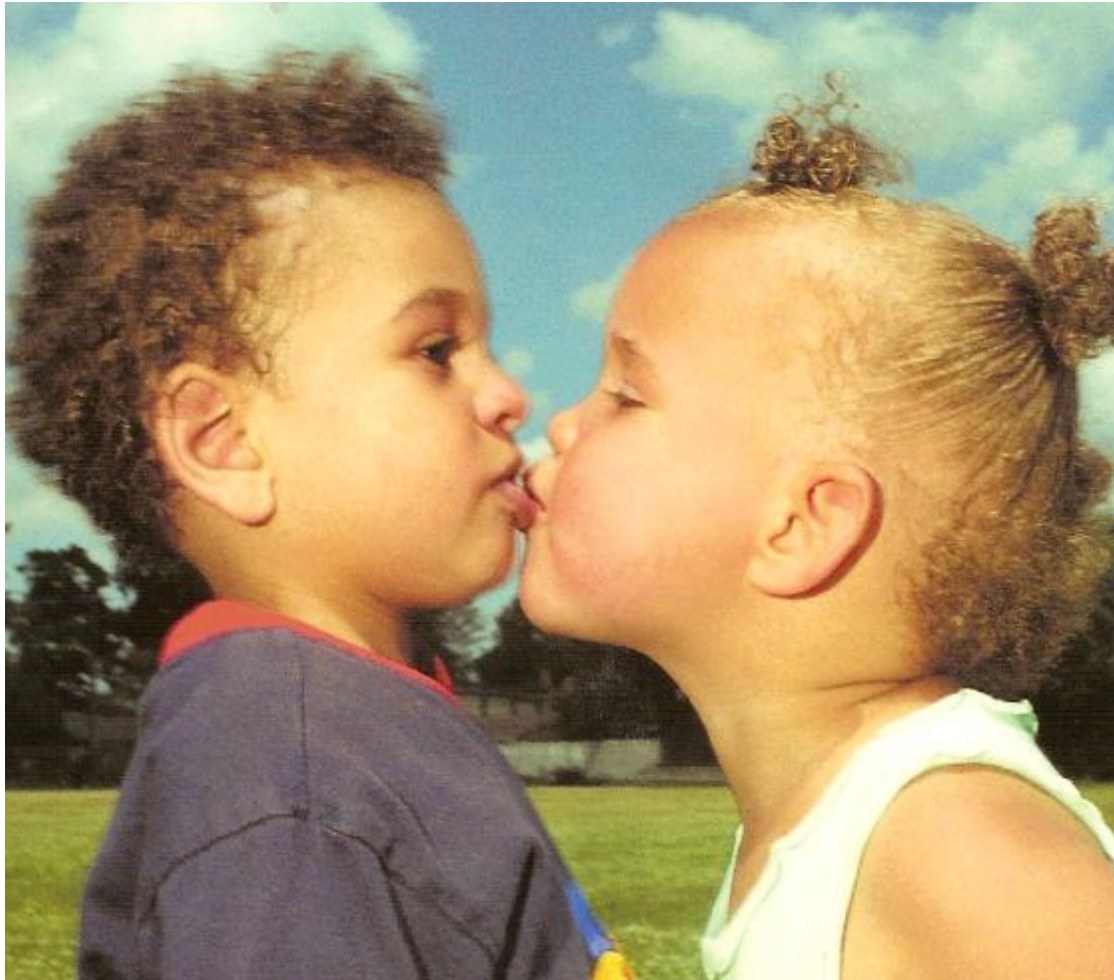
Relationele en seksuele vorming bij kinderen en adolescenten

Wat is seksualiteit ?

Zijn kinderen seksueel ?

Zijn kinderen seksueel ?

Beperkte visie

Fysiologische aspecten
verlangen, opwinding en orgasme

Brede visie

genderidentiteit
lichamelijke sensitiviteit
kennis aspecten
relationele gevoelens
lustgevoelens,

Voorwaarden “gezonde” seksuele ontwikkeling

1. Affectrijk pedagogisch klimaat
2. Positief voorbeeldgedrag t.a.v. relationeel gedrag
3. Positieve boodschappen t.a.v. seksualiteit
4. Morgelijkheid tot leeftijdsspecifiek seksuele exploratie
5. Intacte seksuele anatomie/endocrinologie en bijpassende gender identiteit

Van Lunsen 2005

De seksuele ontwikkeling

0 - 1 jaar ontdekken

Ontdekken van geslachtsdelen $j > m$

1-2 jaar

Herhaaldelijk aanraken van geslachtsdelen
Auto erotische gedrag, genitale stimulatie,
“masturberen”

De seksuele ontwikkeling

2 – 4 jaar nieuwsgierig/ ontdekken eigen lichaam

Regels en sociale normen leren

- Seksuele spelletjes (vadertje, moedertje, doktertje, baby krijgen). Kijken en aanraken geslachtsdelen van anderen.

Identiteitsontwikkeling

- ontdekken eigen lichaam en dat van de anderen
- ontwikkeling genderidentiteit

Taalontwikkeling

- vragen stellen (waarom?)
- “vieze” woorden

De seksuele ontwikkeling

4 – 6 jaar **leren van regels, spel, begin
vriendschappen**

Relationele ontwikkeling

- Ontwikkeling van vriendschappen
- Vriendschappen en verliefdheid
- Gender is constant

Regels en sociale normen leren

- Ontdekken van eigen lichaam via seksuele spelletjes, vaker buiten het gezichtsveld volwassenen
- Aanraken van eigen geslachtsdelen niet meer in bijzijn van anderen.

Vieze woorden fase, eindeloos vragen stellen

De seksuele ontwikkeling

**6 – 9 jaar ontwikkeling van schaamte en eerste
verliefdheden**

Relationele ontwikkeling

- Richten op kinderen van eigen geslacht
- Ontstaan van groepscultuur
- Seksueel taalgebruik als competitie

Vriendschap, verliefdheid en houden van.....

- Schaamtegevoel, niet meer in het openbaar uitkleden
- Minder vragen over seks
- Mopjes en rijmpjes over seks

De seksuele ontwikkeling

9 – 12 jaar pre-puberteit

Start puberteit

- Meisjes 10 jaar
- Jongens 12 jaar

Lichamelijke en seksuele
ontwikkeling in stroomversnelling

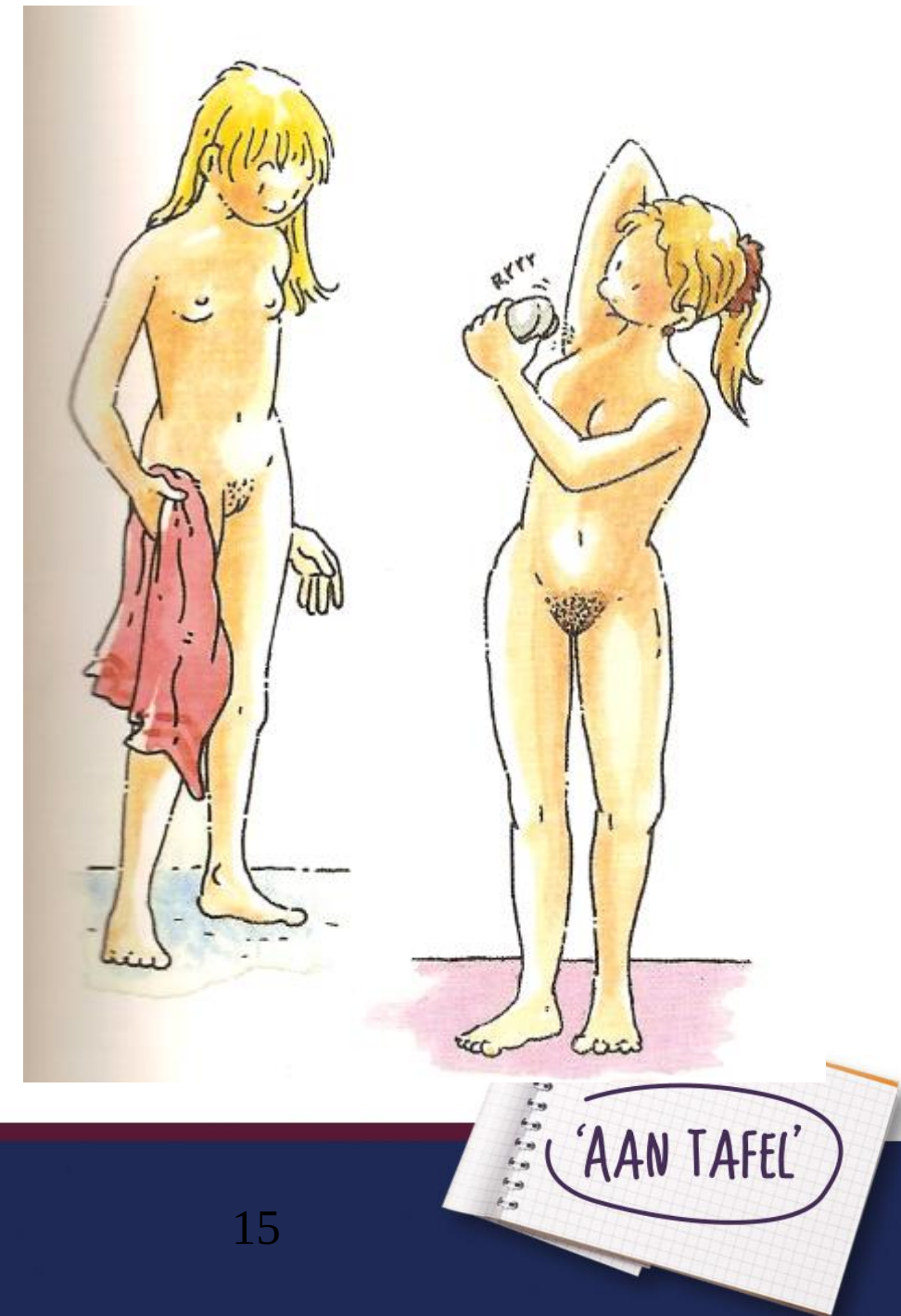
Stemmingswisselingen

Onzekerheid over eigen lichaam

Eerste ervaringen met liefde, verkering

Leren wat ze wel en niet willen

Afhouden om te praten over seksualiteit

De seksuele ontwikkeling

- Meisjes: borsten, oksel en schaamhaar

12 jaar: gemiddeld eerste menstruatie

- Jongens: testikels en de penis gaat groeien, oksel en schaamhaar

13 jaar: gemiddeld eerste zaadlozing

- Jongens doen meer aan zelfbevrediging dan meisjes
- Onzekerheid over het lichaam seksueel zelfbeeld
- Ontwikkelen van een seksueel zelfbeeld, seksuele identiteit
- Voor het eerst echt verliefd....

De seksuele ontwikkeling

13 jaar en dan.....

De ontwikkeling van de Love map

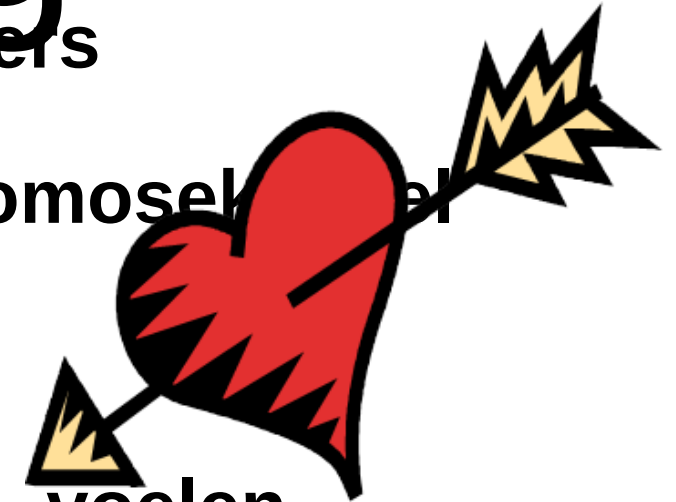
Met seksuele spelletjes vormen kinderen een liefdesschema.
tussen het vijfde en tiende levensjaar.

In de puberteit wordt het liefdesschema geseksualiseerd.

De seksuele ontwikkeling

- Meer zelfstandigheid, afzetten tegen ouders
- Identiteit wordt duidelijk: hetero- bi- of homoseksueel
- Experimenteren met relaties
- Doorlopen van seksuele carrière (zoenen, voelen, strelen met en zonder kleren, geslachtsgemeenschap) soms orale en anale seks
- Ze leren in relaties onderhandelen, communiceren, wensen en grenzen en leren de ander te respecteren
- Partner keuze wordt belangrijk

Tien tips voor seksueel

1. Je bent zelf het voorbeeld

2. Je hoeft niet alles te weten.

3. Gebruik bijvoorbeeld een krantenbericht of een t.v. programma als aanleiding voor een gesprek.

4. Creeer een situatie waarin je elkaar niet direct hoeft aan te kijken.

5. Gebruik boeken, brochures, plaatjes, informatieve internetsite's.

Tien tips voor seksueel opvoeding

6. Moedig je kinderen aan een eigen mening te vormen.
7. Respecteer dat kinderen behoefte hebben aan een beetje zelfstandigheid en privacy.
8. Gebruik humor.
9. Probeer op de hoogte te blijven van waar je kind naar kijkt op t.v. en internet.
10. Laat merken dat je om je kind geeft!

Praten is de beste manier!

Bronnen

- VMBO-scholieren, seksualiteit en seksuele vorming, RNG 2002.
- ‘Seks onder je 25e’, RNG/SAN 2005.
- Seks is een game. Gewenste en ongewenste seksuele ervaringen van jongeren op internet, H. de Graaf en I. Vanwesenbeeck, Juni 2006 RNG.
- Verliefd op internet, Jpardoen en R. Pijers, 2006.
- Kinderen en seksualiteit, de seksuele opvoeding van kinderen 0-17 jaar, S. van de Doef, 2007.
- Jeugd en Seks, E. Brugman e.a., 1995.

Relatievorming en (L)VB

Problemen met het:

- vinden;
- aangaan;
- onderhouden van relaties.

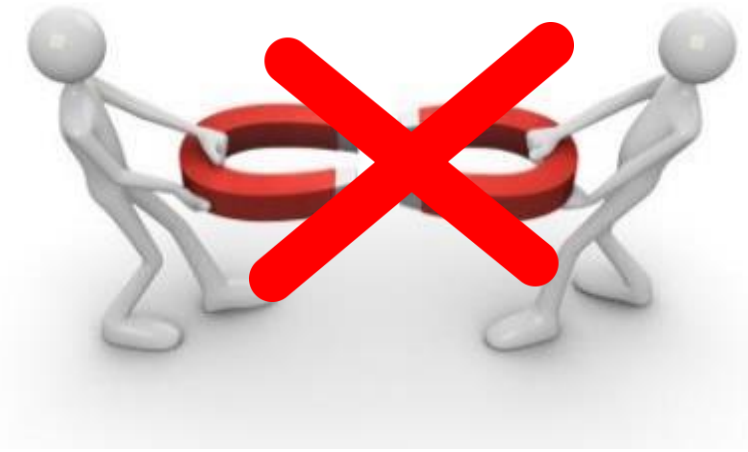
Eenzaamheid

“Ik wil gewoon iemand om mee te praten”

- Sociale eenzaamheid
 - Geen of te klein sociaal netwerk
- Emotionele eenzaamheid
 - Afwezigheid van (voldoende) intieme (diepgaande) relaties

Wat weten we?

Relatie:

- Samenzijn is belangrijker dan activiteit
- Verhoogde onafhankelijkheid en zelfvertrouwen
- Status verhogend (trots!)
- Hoe vaker mensen elkaar zien, hoe groter de kans dat vriendschappen ontstaan
- Gelijkaardig: dezelfde interesses, ervaringen en niveau

Wat weten we?

Barrières:

- Beperkte mogelijkheden om elkaar te ontmoeten
- Weinig financiële middelen (houdt voortgang tegen)
- Vervoer kan een probleem zijn
- Beperkte autonomie
- Gebrek aan privacy
- Negatieve attitude omgeving
- Slechte communicatievaardigheden

Uitdagingen voor ondersteuners

- Veiligheid vs. Autonomie
- Ontmoetingsmogelijkheden creëren (vinden van een relatie)
- Begeleiding relatie (aangaan en onderhouden van een relatie)

Als relaties niet ondersteund worden door de omgeving, dan is de kans op het vinden van liefde klein!

Wat doen wij zelf?

Eerstehulpbijdating.nl

Eerste hulp bij
dating

Dit boekje is van:

Datingbureaus voor (L)VB

Website	Doelgroep	Controle
Lofjoe.nl	LVB	Ja
ABCdate.nl	LVB	Ja
Uniekdating.nl	LVB	Ja
Vriendenvoorhetleven.nl	LVB	Ja
Dottie.nl	Beperking	Nee
Onbeperqt.nl	Beperking	Nee
Eenbeetjeanders.nl	Beperking	Nee

Tips

- Professionele seksualiteit vs. Persoonlijke seksualiteit
- Klein beginnen
 - ‘Ben je wel eens verliefd geweest?’
 - ‘Heb je een vriendje of vriendinnetje?’
 - ‘Verkering, wat is dat?’
- Oefenen
- Open en oprechte houding
- Naïeve interviewer

Tips

Duidelijk doelen formuleren!

- Wat is het probleem/de behoefte? Op welk gebied?
 - Relatievorming?
 - Weerbaarheid?
 - (Fijne en veilige) seks?
- Ervaart de persoon het zelf als een probleem?
- Wat wil iemand zelf leren?
- Wat moet iemand leren? (ontwikkelingstaken/oplossen problematiek)

Check ook of er al interventies voor zijn!

Interessante links

- Seksualiteit:
 - www.seksuelevorming.nl
 - www.edusex.nl
 - www.sense.info
 - www.zonderstempel.nl
- Datingbureaus/sites:
 - www.lofjoe.nl
 - www.vriendenvoorhetleven.nl
 - www.uniekdating.nl
 - www.abcdating.nl
- Eerste Hulp bij Dating boekje
 - www.eerstehulpbijdating.nl

Jesse Lapien

- Opening
- Wat is sexting?

<https://m.youtube.com/watch?v=zqXRFu1PY2Q>

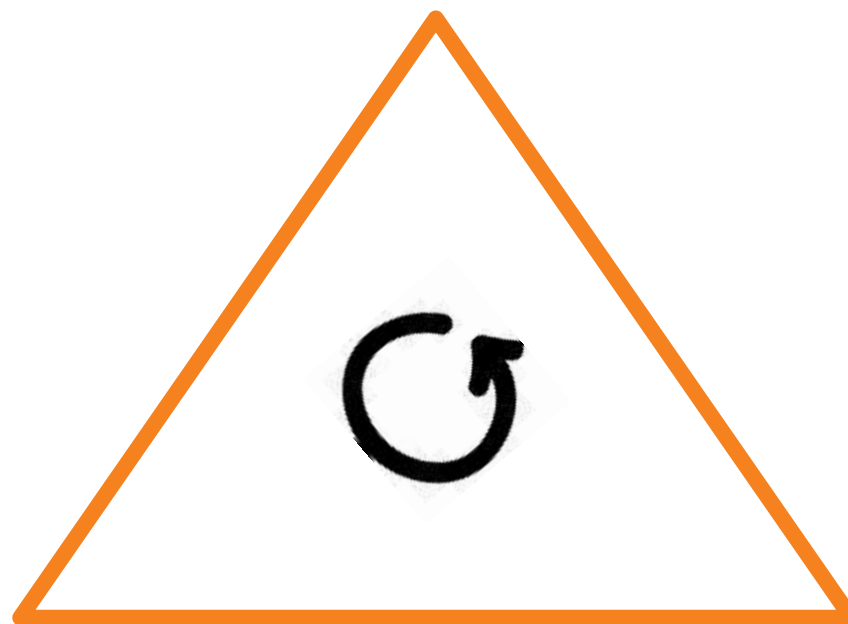
Wie heeft er een actieve rol in dit filmpje

Moeten alle rollen hulpverlening hebben?

Samenwerking

Jongeren

Professionals:

- Onderwijs
- Hulpverlening
- Politie

Ouders/opvoeders

save the date

Studiemiddag 24 mei 2018 van 16:00u - 19:00u (inloop vanaf 15:30u)

'ik ben van mij!'

Seksuele en relationele weerbaarheid in PO, VO & MBO

REGIO
VAN HART
BRABANT

be there

Hart voor Brabant

IMW
Instituut voor Maatschappelijk Werk

Wil je ook een uitnodiging ontvangen? Mail naar: ikbenvanmij.hvb@gmail.com

A top-down view of a white ceramic cup filled with a frothy, light brown beverage, likely coffee or a latte, sitting on a bright blue, fringed cloth. Next to it is a white plate with several golden-brown croissants; one is whole, and others are partially eaten, revealing a red jam filling. The entire scene is set on a light-colored wooden surface with a visible grain.

Vragen?

Samen voor
de jeugd
Thema

SJS

Samenwerkende
Jeugdzorg Specialisten
Midden-Brabant

Fontys

Hogeschool Pedagogiek

TOT ZIENS!

'AAN TAFEL'